

Yönetimde Yeni Yaklaşımlar

Editörler:

Prof. Dr. Necati CEMALOĞLU • Prof. Dr. Necmi GÖKYER

Editörler: Prof. Dr. Necati CEMALOĞLU – Prof. Dr. Necmi GÖKYER

YÖNETİMDE YENİ YAKLAŞIMLAR

ISBN 978-625-8044-29-4

DOI 10.14527/9786258044294

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2021, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayinevi**dir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Aralık 2021, Ankara

Yayın-Proje: Nisanur Uzunlu
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarım: Pegem Akademi

Baskı: Sage Yayıncılık Reklam Matbaacılık San Tic. Ltd.Şti.
Kazımkarabekir Cad. No: 97/24 İskitler/ANKARA
Tel: (0312) 341 00 02

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 41356

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33
Yenimahalle/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

1990'lı yıllarda yönetim biliminin kuramsal temelleri incelediğinde, Klasikler, Neoklasikler ve Çağdaş Yaklaşımlar şeklinde sınıflandığı görülür. Sanayi devriminin başlamasıyla birlikte rekabet, verimi artırma, hammadde bulma, daha fazla kâr elde etme düşüncesi, klasik kuramların oluşmasında önemli rol oynadı. Görevsel uzmanlaşma, iş ve zaman etüdüleri, parça başına ödeme gibi üretim sektörünün hafızasında olmayan pek çok uygulama hayata geçirildi. Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği gibi Doğu Bloku ülkeler, Frederick Taylor'un "Bilimsel İşletme Kuramı" nı çok fazla benimsedi ve sosyalizmin kutsal kitabı olarak kabul edildi. Hatta fabrikalardaki zil çalma ve işbaşı yapma uygulamaları, fabrikaya eleman yetiştiren okullara da yansdı. Böylece çocuklar, henüz öğrenci iken iş hayatına böylece hazırlanmaya başladı. Örgütün yapı boyutu kutsandı, insan boyutu göz ardı edildi. Yönetim süreçleri, bürokratik örgüt gibi kuramlar üretim ve hizmet sektöründe destek buldu. Max Weber'in geleneksel, rasyonel ve karizmatik yetki sınıflaması, daha sonraki pek çok liderlik yaklaşımında temel alındı. 1927-1937 yılları arasında yapılan Hawthorne araştırmaları, yerleşik paradigmanın saltanatına son verdi ve yönetimde İnsan İlişkileri yaklaşımı kabul edildi. İnsan İlişkileri yaklaşımı ilk defa örgütlerin informal boyutundan bahsediyordu. İnfomal boyut, o kadar önemliydi ki, isterse verimi artırıyor isterse düşürüyordu. Örgütlerin yapı boyutu klasikler tarafından kutsanırken, Neoklasik kuramcılar tarafından insan ilişkileri başat değer kabul edildi. Çağdaş Kuramlar, II. Dünya savaşı esnasında ve daha sonraki süreçlerde geliştirildi ve kuram olarak ortaya atıldı. Çağdaş Kuramlar, yönetim bilimine sibernetik, sistem, operasyonel araştırma gibi kuramsal temeli olan yaklaşımları getirdi. Örgüt kültürü önemsendi. Klasiklerin yapı boyutu ile neoklasiklerin insan boyutu, örgütsel etkililik, yeterlilik ve verimlilik bağlamında ele alındı. Özellikle Uzak Doğu ülkelerinde başlayan kalite hareketi, yönetimde Toplam Kalite Yönetimi, Sıfır Hata Yönetimi, Süreç Yönetimi, Kaizen, Küçük Adımlar İlkesi ve Kalite Kültürü gibi kavramları ve kuramları kazandırdı. Bilginin hızlı üretilmesi, hızlı bir şekilde uygulamaya konulması ve bilginin hızlı bir şekilde eskimesi, yönetim biliminin kuramsal temellerinde de benzer hareketliliği yarattı. Bu bağlamda yayıma hazırlanan Yönetimde Yeni Yaklaşımlar eserinin amacı, sürekli değişen ve gelişen dünyada, yönetim bilimi alanındaki yeni gelişmeleri, yönetim bilimi alanına kazandırmak, hedef kitleyi gelişmelerden haberdar etmek, yeni kuramların geliştirilmesinde rehberlik etmek ve alt yapı oluşturmaktır.

"Yönetimde Yeni Yaklaşımlar" eserinin içeriği hazırlanırken, özellikle genç araştırmacılardan destek alındı. Odak grup toplantıları, mail trafiği ve yüz yüze görüşmeler neticesinde 26 bölüm üzerine kitabın yayıma hazırlanmasının önemli olduğuna karar verildi. Uluslararası literatür tarandı ve içerik son hâlini aldı.

Kitabın basıma hazırlanmasında, özellikle yönergenin hazırlanmasında Doç. Dr. Fatih Şahin, düzeltmelerde Dr. Elif Daşcı Sönmez ve Ali Duran özveriyle çalıştı. Pegem'in dizgi ve baskı ekibinin hummalı çalışması, kısa zamanda eserin yayıma hazırlanmasında etkili oldu. Bu eserin yayıma hazırlanmasında desteği olan herkese teşekkürlerimiz içtendir.

Editörler:

Prof. Dr. Necati CEMALOĞLU
ORCID: 0000-0001-7753-2222

Prof. Dr. Necmi GÖKYER
ORCID: 0000-0001-8107-2388

Bölümler ve Yazarları

Editörler: Prof. Dr. Necati CEMALOĞLU – Prof. Dr. Necmi GÖKYER

1. Bölüm: Örgüt ve Yönetici Kimliği (Yönetimin Dili: Söylenenlerin ve Söylenmeyenlerin Gücü)

Dr. Öğr. Üyesi Gülenaz SELÇUK - Manisa Celal Bayar Üniversitesi
ORCID No: 0000-00023578-6010

2. Bölüm: Örgütsel Dayanıklılık

Prof. Dr. Necmi GÖKYER - Fırat Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-8107-2388

3. Bölüm: Örgütlerde Entelektüel Sermaye

Dr. Elif DAŞCI SÖNMEZ - Aksaray Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-6029-5934

4. Bölüm: Örgütsel Esneklik (Belirsizliği Yönetme)

Dr. Gökhan SAVAŞ - Millî Eğitim Bakanlığı
ORCID No: 0000-0003-0690-8733

5. Bölüm: Karar Verme

Dr. Öğr. Üyesi Ömür ÇOBAN - Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-4702-4152
Dr. Öğr. Üyesi Safiye Çiğdem GÖREN - Amasya Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-5576-2091

6. Bölüm: Bilgi Yönetimi

Doç. Dr. Soner DOĞAN - Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-2013-3348

7. Bölüm: Örgütlerin Uzaktan Yönetimi

Doç. Dr. Nedim ÖZDEMİR - Ege Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-3054-926X

8. Bölüm: Proaktif Liderlik

Dr. Barış ERİÇOK - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-9217-9615

9. Bölüm: Değer Temelli Yönetim (Yönetimde Etik)

Prof. Dr. Necmi GÖKYER - Fırat Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-8107-2388

10. Bölüm: Yönetimde Sosyal Ağların Gücü

Doç. Dr. Fatih ŞAHİN - Gazi Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-6579-2550

11. Bölüm: Algoritmalar Dünyasında Yönetim: Girişimcilik, İnovasyon ve Değişim Mühendisliği

Doç. Dr. Neslin İHTİYAROĞLU - Kırıkkale Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-3872-0922

12. Bölüm: Postmodernizm ve Postmodern Yönetim

Arş. Gör. Erdem KARATAŞ - Kırıkkale Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-7841-4815
Prof. Dr. Murat ÖZDEMİR - Hacettepe Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-1166-6831

13. Bölüm: Disiplinlerarası Etkileşim ve İş Birliği

Dr. Öğr. Üyesi Hatice TURAN - Başkent Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-7335-5019

14. Bölüm: Bulanık Mantık Yaklaşımı ve Yönetim

Doç. Dr. Gökhan ARASTAMAN - Hacettepe Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-4713-8643
Ali DURAN - Milli Eğitim Bakanlığı
ORCID No: 0000-0001-6132-4066

15. Bölüm: Prososyal Liderlik

Prof. Dr. Gülsün ATANUR BASKAN - İstanbul Okan Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-3198-8870
Öğr. Gör. Dr. Sakine SİNCER - Hacettepe Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-8929-3652

16. Bölüm: Kriz Anlarında Liderlik

Doç. Dr. Öznur TULUNAY ATEŞ - Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-1784-7227
Özlem AKIN MART - Milli Eğitim Bakanlığı
ORCID No: 0000-0002-1597-1200

17. Bölüm: Kültürel Duyarlı Liderlik

Ali DURAN - Milli Eğitim Bakanlığı
ORCID No: 0000-0001-6132-4066

18. Bölüm: Sosyal Adalet Liderliği

Prof. Dr. Necati CEMALOĞLU - Gazi Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-7753-2222

Ali DURAN - Milli Eğitim Bakanlığı

ORCID No: 0000-0001-6132-4066

19. Bölüm: Başarı Zekâsı

Dr. Behiye DAĞDEVİREN ERTAŞ - Yozgat Bozok Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-2431-1914

20. Bölüm: 5. Seviye Liderlik

Prof. Dr. Gülsün ATANUR BASKAN - İstanbul Okan Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-3198-8870

Arş. Gör. Dr. Feyza GÜN - Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-8395-2020

21. Bölüm: Bilinçli Farkındalık (Mindfulness)

Kübra YENEL - Gazi Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-4237-9763

22. Bölüm: Örgütsel Ustalık

Dr. Mehmet Ali YARIM - Milli Eğitim Bakanlığı

ORCID No: 0000-0002-8168-8526

Prof. Dr. Sabri ÇELİK - Gazi Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-8168-85266

23. Bölüm: Kaynak Bağımlılığı Kuramı

Prof. Dr. Necati CEMALOĞLU - Gazi Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-7753-2222

Arş. Gör. Avni ÜNAL - Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-8683-1002

24. Bölüm: Yeni Kurumsalcılık Kuramı

Dr. Öğr. Üyesi Figen KARAFERYE - Kütahya Dumlupınar Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-3449-032X

25. Bölüm: Popülasyon Ekolojisi

Doç. Dr. Seval KOÇAK - Uşak Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-9064-2335

26. Bölüm: Politika Nitelikleri Kuramı

Dr. Bahar YAKUT ÖZEK- Hacettepe Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-7699-8741

Prof. Dr. Murat ÖZDEMİR-Hacettepe Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-1166-6831

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	iii
Bölümler ve Yazarları.....	v

1. BÖLÜM

ÖRGÜT VE YÖNETİCİ KİMLİĞİ (YÖNETİMİN DİLİ: SÖYLENENLERİN VE SÖYLENMEYENLERİN GÜCÜ)

Özet	1
Giriş.....	2
Örgüt	3
Örgüt Kavramı.....	3
Örgüt Yapısı	5
Örgütsel Kimlik ve Gücü	6
Örgütsel İmaj	9
Örgütsel İletişim.....	11
Örgüt Kültürü	14
Örgüt Kültürü ve Yönetim.....	18
Örgütlerde Yönetici Kimliği, Yönetimsel Etkinlik ve Yönetimin Dili	20
Sonuç.....	27
Kaynaklar.....	30

2. BÖLÜM

ÖRGÜTSEL DAYANIKLILIK)

Özet	35
Giriş.....	36
Bireysel Dayanıklılık	37
Takım Dayanıklılığı.....	38
Örgütsel Dayanıklılık	40
Örgütlerde Dayanıklılığın Önemi.....	46
Örgütsel Dayanıklılık ve Özellikleri.....	47
Dayanıklı Organizasyonların Boyutları.....	48
Çeşitlilik.....	48
Beceriklilik	49
Sağlamlık	49
Beklenti.....	50
Dayanma	50
Bireysel Direncin Yedi Boyutu.....	50
Atıklık	51
Yedekleme	51

Örgütsel Dayanıklılığı Artırıcı Örgütsel Politikalar	52
İnsan Kaynakları Yönetimi	52
Rekabet Üstünlüğüne Sahip Olmak.....	54
İnovasyon	55
Yaratıcılık	57
Örgütsel Dayanıklılık Nasıl Geliştirilebilir?.....	58
Adaptasyon Kapasitenizi Geliştirin	59
Stratejik Farkındalığınızı Geliştirin	59
Bütünsel Davranım	61
Örgütün Öğrenme Kapasitesini Geliştirin.....	63
Sonuç.....	69
Kaynaklar.....	70

3. BÖLÜM

ÖRGÜTLERDE ENTELEKTÜEL SERMAYE

Özet	77
Giriş.....	78
Entelektüel Sermaye Kavramı.....	78
Entelektüel Sermayenin Bileşenleri.....	79
İnsan Sermayesi.....	79
Müşteri Sermayesi.....	80
Yapısal (Örgütsel) Sermaye.....	81
Entelektüel Sermayenin Ölçülmesi.....	81
Piyasa Değeri-Defter Değeri Yöntemi	81
Tobin'in Q Oranı Yöntemi.....	82
Dengeli Puan Kartı Yöntemi.....	82
Entelektüel Sermaye İndeksi Yöntemi	83
Ekonomik Katma Değer Yöntemi	84
Entelektüel Sermayenin Yönetimi	84
Entelektüel Sermaye Yönetimi ve Öğrenen Örgüt Yaklaşımı	85
Sonuç.....	86
Kaynaklar.....	87

4. BÖLÜM

ÖRGÜTSEL ESNEKLİK (BELİRSİZLİĞİ YÖNETME)

Özet	89
Giriş.....	90
Esnekliğin Tanımı.....	92
Esnekliğin Boyutları.....	96

Esnekliğin Ölçülmesi	103
Esnek Örgütlerin Özellikleri	105
Örgütlerde Esnekliği Sağlamanın Yolları	109
Örgütsel Esnekliği Etkileyen Faktörler	113
Kaynak Temelli Yaklaşım	113
Dinamik Yetenekler Yaklaşımı	113
Örgütsel Esnekliğin Önemi	115
Sonuç	117
Kaynaklar	120

5. BÖLÜM

KARAR VERME

Özet	125
Giriş	126
Karar Verme	126
Karar Verme Süreçleri	127
Karar Verme Türleri	129
Karar Verme Modelleri	131
Gelatt'ın Karar Verme Modeli	131
Rasyonel Karar Verme Modeli	132
Kısıtlı Rasyonellik Modeli	132
Tahmin ve Pişmanlık Modeli	133
Gati'nin Karar Verme Modeli	133
Çöp Kutusu Modeli	133
Karar Vermede Kullanılacak Teknik ve Yöntemler	134
En İyiyi Seçme	136
Tatmin Edici Olma	136
En İyi Seçenekten En Yüksek Faydayı Sağlamak	136
En Kötü Seçenekten En Yüksek Faydayı Sağlamak	136
Etkili Karar Vermede Dikkat Edilecek Hususlar	138
Grupla Karar Verme	140
Kararın Kalitesi	140
Kararın Yaratıcılığı	141
Kararın Kabul Edilebilirliği	141
Kararın Anlaşılabilirliği	141
Kararın Muhakemesi	141
Kararın Doğruluğu	141
Karar Vermenin Örgüt İçin Önemi	142
Sonuç	143
Kaynaklar	144

6. BÖLÜM BİLGİ YÖNETİMİ

Özet	147
Giriş	148
Bilgi Kavramı ve Gelişimi.....	150
Veri-Enformasyon-Bilgi Döngüsü	153
Veri	154
Veri Madenciliği ve Büyük Veri	154
Enformasyon.....	156
Bilgi	156
Veri, Enformasyon ve Bilgi Ayrımı	157
Bilgi Türleri	159
Örtük Bilgi	159
Açık Bilgi	161
Örtük ve Açık Bilgi Ayrımı	162
Örtük Bilgiden Açık Bilgiye.....	163
Bilgi Yönetimi	165
Bilgi Yönetimi Kavramının Ortaya Çıkışı.....	165
Bilgi Yönetimi Nedir?	167
Bilgi Yönetimi Neden Önemlidir?	169
Bilgi Yönetimi Süreci.....	172
Bilgi Oluşturma	175
Bilgi Edinme	175
Bilgi Paylaşımı	175
Bilgi Dönüşümü	176
Bilgi Depolama ve Geri Getirme.....	176
Bilgi Kaybı	176
Bilgi Kullanımı.....	176
Bilgi Yönetimi Uygulamaları.....	176
İlk Yaklaşım.....	177
İkinci Yaklaşım	177
Üçüncü Yaklaşım.....	177
Bilgi Çağı ve Bilgi Toplumu	183
Sonuç.....	186
Kaynaklar.....	188

7. BÖLÜM ÖRGÜTLERİN UZAKTAN YÖNETİMİ

Özet	193
Giriş.....	194
Uzaktan Çalışmanın Doğuşu	195
Birinci Kuşak: Evden Çalışma	197
İkinci Kuşak: Mobil Ofisler.....	198
Üçüncü Kuşak: Sanal Ofisler	199
Uzaktan Yönetim	199
Çalışma Saatleri ve Koşulları	199
Planlama Becerisi ve Zaman Yönetimi	201
Sanal Ortamda Ekip Çalışması ve Yönetimi.....	201
Video Konferans Uygulamaları ve Web Tabanlı Araçlar	204
Performans Değerlendirme	205
Örgütsel Güven.....	206
Sonuç.....	206
Kaynaklar.....	208

8. BÖLÜM PROAKTİF LİDERLİK

Özet	211
Giriş.....	212
Proaktif ve Reaktif Davranış Özellikleri.....	213
İlgi Alanı ve Etki Alanı	218
Proaktif ve Reaktif Örgüt Özellikleri	220
Reaktif Örgütler.....	222
Proaktif Örgütler	224
Proaktif Davranışların Örgütlerdeki Yeri.....	225
Proaktif Liderlik.....	230
Sonuç.....	237
Kaynaklar.....	238

9. BÖLÜM DEĞER TEMELLİ YÖNETİM (YÖNETİMDE ETİK)

Özet	241
Giriş	242
Değerlerin Kaynakları.....	244
Felsefi Açından Değerlerin Kaynağı	244

Psikolojik Açıdan Değerlerin Kaynağı	245
Sosyolojik Açısından Değerlerin Kaynağı.....	245
Değerlerin Özellikleri	246
Değerlerin Sınıflandırılması.....	248
Değerlerin Kökeni	249
Örgütsel Değerler	251
Yönetimde Değerler (Etik)	253
Yönetimde Etik	263
Yönetimde Etik İlkeler	265
Yönetimde Etik Dışı Davranışlar	268
Okul Yönetiminde Etik Değerler	273
Okul Yönetiminde Etik Davranışlar	275
Okul Yönetiminde Etik Modeller	277
Sonuç.....	278
Kaynaklar.....	280

10. BÖLÜM

YÖNETİMDE SOSYAL AĞLARIN GÜCÜ

Özet	287
Giriş.....	287
Sosyal Ağlar.....	289
Ağ Teorisi ve İlişkili Kavramlar	290
Bağların Gücü.....	290
Yapısal Boşluk (Structural Holes)	291
Sosyal Karşılaştırma Teorisi (Social Comparison Theory)	292
Sosyal Biliş.....	292
Ağ Analizi.....	292
Sosyal Ağlar ve Örgütler.....	293
Yerleşiklik (Embeddedness).....	294
Sosyal Sermaye (Social Capital)	294
Ağ Merkeziliği (Network Centrality)	294
Sosyal Ağların Örgüt Dinamiklerine Etkisi	295
Sosyal Ağlar ve Liderlik.....	296
Sonuç.....	299
Kaynaklar.....	299

11. BÖLÜM

ALGORİTMALAR DÜNYASINDA YÖNETİM: GİRİŞİMCİLİK, İNOVASYON VE DEĞİŞİM MÜHENDİSLİĞİ

Özet	301
Giriş	301
Örgütlerdeki Yeni Normal	302
Küresel Ortam: Vuca Dünyası	304
Değişkenlik (Volatility)	307
Belirsizlik (Uncertainty)	307
Karmaşıklık (Complexity)	308
Muğlaklık (Ambiguity)	309
Hızlı Örgütsel Değişimler	309
Örgütlerin Yeni Normalle Başa Çıkma Yolları	313
Girişimcilik	314
Girişimci Liderlik	318
Girişimcilik Uygulamaları	321
İnovasyon	323
İnovasyon Liderliği	328
İnovasyon Uygulamaları	332
Değişim Mühendisliği	333
Değişim Liderliği	335
Değişim Mühendisliği Uygulamaları	337
Sonuç	338
Kaynaklar	340

12. BÖLÜM

POSTMODERNİZM VE POSTMODERN YÖNETİM

Özet	345
Giriş	345
Postmodernizm	346
Postmodernizmin Ortaya Çıkışı ve Gelişimi	347
Postmodern Toplum Kuramı ve Düşünürleri	352
Modernizmden Postmodernizme Yönetim Bilimi	354
Postmodernizmin Yönetim Bilimi Alanındaki Yansımaları	357
Sonuç	360
Kaynaklar	361

13. BÖLÜM **DİSİPLİNERARASI ETKİLEŞİM VE İŞ BİRLİĞİ**

Özet	363
Giriş.....	364
Yönetim	365
Bir Disiplin Olarak Yönetim	365
Disiplinlerarası Kavramı.....	367
Disiplinlerarası Yaklaşım ve Yönetim İlişkisi	369
Disiplinlerarası Eğitim.....	373
Disiplinlerarası Yaratıcılık.....	375
Sonuç	376
Kaynaklar.....	378

14. BÖLÜM **BULANIK MANTIK YAKLAŞIMI VE YÖNETİM**

Özet	381
Giriş.....	382
Bulanık Mantık: Kavramsal Bir Analiz.....	385
Bulanık Mantığın Ortaya Çıkışı	387
Sahada Bulanık Mantık: Bulanık Mantığın Kullanım Alanları.....	388
Bulanık Mantık Olasılık Kuramına Karşı	391
Bulanık Mantık, Kaos Teorisi ve Öğrenen Örgütler	396
Bulanık Mantık ve Eğitim Yönetimi	399
Sonuç.....	402
Kaynaklar.....	404

15. BÖLÜM **PROSOSYAL LİDERLİK**

Özet	409
Giriş.....	409
Prososyal Davranış.....	411
Prososyal Liderlik.....	413
Prososyal Liderliğin Aşamaları	417
Sonuç.....	418
Kaynaklar.....	419

16. BÖLÜM KRİZ ANLARINDA LİDERLİK

Özet	421
Giriş.....	421
Liderlik ve Tarihsel Gelişimi	422
Kriz ile İlişkili Liderlik Teorileri.....	424
Kriz ve Kaos İlişkisi	428
Kriz Nedir?.....	430
Krizler Fırsata Dönüştürülebilir Mi?	433
Kriz Türleri	435
Krizin Aşamaları.....	436
Krizin Hazırlık (Başlangıç) Aşaması.....	438
Acil Kritik (Durum) Aşaması.....	439
Uyum Aşaması.....	439
Krizlerin Nedenleri	439
Krizlerin Sonuçları	441
Kriz Yönetimi	442
Kriz Liderliği	447
Kriz Liderlerinin Özellikleri	450
Kriz Liderliği Yeterlilikleri.....	452
Krizleri Yönetmek İçin Liderlere Öneriler	454
Sonuç.....	459
Kaynaklar.....	460

17. BÖLÜM KÜLTÜREL DUYARLI LİDERLİK

Özet	471
Giriş.....	472
Kültürel Duyarlı Liderlik: Kavramsal Bir Analiz.....	476
Kültürel Duyarlı Örgütler	477
Örgütlerde Kültürel Duyarlı Liderlik.....	479
Kültürel Duyarlı Liderlik ile İlgili Temel Kavramlar.....	481
İrkçılığa Karşı Durma.....	481
Kültürel Duyarlı Pedagoji.....	482
Kültürel Zekâ	483
Kültürel Yeterlik.....	486
Kültürel Duyarlı Okul Liderliği	488
Yükseköğretimde Kültürel Duyarlı Liderlik.....	496
Sonuç.....	500
Kaynaklar.....	501

18. BÖLÜM SOSYAL ADALET LİDERLİĞİ

Özet	509
Giriş.....	510
Sosyal Adalet.....	513
Sosyal Adalet ile İlişkili Kavramlar	514
Sosyal Adaletin Gerekliliği Üzerine	517
Kültür ve Bağlam	519
Evrensellik ve Görelilik	520
Sosyal Adalet Yönelik Kuramsal Bakış	523
Örgütsel Adalet Kuramı	523
Temel Değerler Kuramı	524
Eşitlik Kuramı	527
X ve Y Kuramı	528
Sosyal Psikoloji ve Sosyal Adalet.....	529
Pygmalion Etkisi	533
Galatea Etkisi	536
Golem Etkisi	537
Matthew Etkisi.....	538
Hawthorne Etkisi.....	539
Sosyal Adalet Liderliği	541
Sosyal Adalet Dayalı Liderlik Davranışları	543
Sosyal Adalet Liderliğinde Etkili Olan Faktörler	544
Örgütlerde Sosyal Adalet Liderliği.....	547
Yönetici Ahlakı ve Yönetici Ahlakına Metaforik Bir Bakış Açısı	549
Taş Dengeleme Metaforu	550
Soğan Halkaları Metaforu	551
Yönetim Arenaları Metaforu	553
Eğitim Örgütlerinde Sosyal Adalet Liderliği	554
Sonuç.....	561
Kaynaklar.....	564

19. BÖLÜM BAŞARI ZEKÂSİ

Özet	581
Giriş.....	581
Deneyimsel Zekâ Kuramları	582
Biyolojik Kuram	582
Sosyolojik Bir Kuram: Sosyal Süreçlerin İçselleştirilmesi Olarak Zekâ	583

Zihin Haritası Olarak Zekâ.....	583
Psikometrik Zekâ Kuramları	584
Spearman Çift Faktör Kuramı	584
Thorndike Çok Faktör Kuramı.....	584
Thurstone Grup Faktörleri Kuramı.....	585
Cattel'in Zekâ Modeli	585
Guilford'un Zekâ Sınıflaması	585
Çağdaş Zekâ Kuramları	586
Gardner'in Çoklu Zekâ Kuramı.....	586
Başarı Zekâsı: Liderliğe Yeni Bir Yaklaşım	590
Analitik Zekâ	596
Yaratıcı Zekâ	596
Pratik Zekâ	597
Yönetimde Başarı Zekâsı	598
Sonuç	600
Kaynaklar	601

20. BÖLÜM

5. SEVİYE LİDERLİK

Özet	603
Giriş.....	603
5. Seviye Liderlik.....	604
İlk Önce Kim?.....	607
Acımasız Gerçeklerle Yüzleşmek-Stockdale Paradoksu.....	607
Kirpi Konsepti	607
Disiplin Kültürü	607
Çığır Açan Çarklar Oluşturmak.....	608
Teknoloji Hızlandırıcılar	608
Anlık Değil Uzun Vadeli Adımlar Atmak.....	608
Çekirdek Yapıyı Korumak/İlerlemeyi Desteklemek.....	608
5. Seviyeli Hiyerarşi.....	609
5. Seviye Liderliğin Bileşenleri: Kişisel Alçak Gönüllülük ve Profesyonel İrade.....	610
Kişisel Alçak Gönüllülük.....	610
Profesyonel İrade.....	611
5. Seviye Liderlerin Özellikleri	613
Sonuç.....	614
Kaynaklar.....	615

21. BÖLÜM BİLİNÇLİ FARKINDALIK (MINDFULNESS)

Özet	617
Giriş	617
Bilinçli Farkındalık (Mindfulness) Kavramı	618
Farkındalığın Zıttı Dalma (Mindfulness vs. Mindlessness)	620
Bilinçli Farkındalık Becerileri	621
Anda Olma	621
Yargıların Farkında Olma	621
Mesafe Koyma	622
Serbest Bırakma	622
Kabul Etme	622
Psikolojik Yaklaşım Olarak Bilinçli Farkındalık	622
Psikanalitik Kuram	622
Gestalt Yaklaşımı	622
Varoluşçu Yaklaşım	623
Hümanist Yaklaşım	623
Bilişsel Davranışçı Terapi	623
Yönetimde Bilinçli Farkındalık	623
Bilinçli Farkındalığa Sahip Bireylerin Özellikleri	623
Yönetim Süreçleri ve Bilinçli Farkındalık Stratejileri	625
Yönetim Süreçleri ve Bilinçli Farkındalık Boyutları	626
Sonuç	627
Kaynaklar	628

22. BÖLÜM ÖRGÜTSEL USTALIK

Özet	631
Giriş	631
Örgütsel Ustalık (Ambidexterity)	634
Örgütsel Ustalığın Boyutları	639
Keşif (Araştırma) Boyutu	641
Faydalanma (Sömürü) Boyutu	642
Örgütsel Ustalığın Öncülleri	644
Örgütsel Ustalık ve Başarı	647
Örgütsel Ustalık ve Liderlik	651
Sonuç	653
Kaynaklar	653

23. BÖLÜM KAYNAK BAĞIMLILIĞI KURAMI

Özet	659
Giriş	660
Kaynak Bağımlılığı Kuramının Temel Kavramları	662
Kaynak ve Bağımlılık	662
Güç	663
Özerklik	664
Meşruiyet	665
Kaynak Bağımlılıklarının Yönetimi	667
Birleşmeler ve Satın Almalar	668
Örnek1: Koçbank-Yapı Kredi Birleşmesi	670
Kolektif Yapılar	670
Ortak Girişimler	671
Örnek 2: Pfizer ve Biontech Covid-19 Mrna Aşı İş Birliği	672
Örnek 3: Citigroup Örneği	675
Birlikler, Koalisyonlar ve Karteller	675
Örnek 4: Ankara Ticaret Odası Örneği	677
Politik Faaliyetler	677
Örnek 5: Politik Bir Aktör Olarak Facebook	680
Üst Düzey Yönetici Değişimi	680
Örnek 6: Intel Üst Yönetici Değişikliği	682
Kaynak Bağımlılığı Kuramının Eğitim Yönetimi Açısından Değerlendirilmesi	683
İçsel Başa Çıkma Stratejileri	688
Örgütler Arası Başa Çıkma Stratejileri	689
Sonuç	690
Kaynaklar	691

24. BÖLÜM YENİ KURUMSALCILIK KURAMI

Özet	697
Giriş	697
Kurum, Kurumsallaşma ve Kurumsalcılık	698
Yapısal Bir Özelliği Vardır	699
Bir İstikrar Söz Konusudur	699
Amaçlar Doğrultusunda Bireysel Davranışı Etkiler	699
Paylaşılan Değerler ve Anlam Duygusu Olmalıdır	699

Eski Kurumsalcılık Kuramı.....	701
Yeni Kurumsalcılık Kuramı.....	703
Eski ve Yeni Kurumsalcılık Kuramları	706
Yeni Kurumsalcılıkta Türler	708
Rasyonel Seçim Kurumsalcılığı	708
Tarihsel Kurumsalcılık	709
Sosyolojik Kurumsalcılık.....	709
DeneySEL Kurumsalcılık (Empirical Institutionalism)	709
Söylemsel Kurumsalcılık (Discursive Institutionalism)	709
Yıllar İçinde Yeni Kurumsalcılık Çalışmaları ve Öne Çıkan Kavramlar	710
I. Nesil Yeni Kurumsalcılık Çalışmaları	710
II. Nesil Yeni Kurumsalcılık Çalışmaları	712
Yeni Kurumsalcılık Kuramı Çalışmaları 2000’li Yıllar ve Sonrası.....	714
Sonuç.....	717
Kaynaklar.....	718

25. BÖLÜM POPÜLASYON EKOLOJİSİ

Özet	721
Giriş.....	722
Popülasyon Ekolojisinin Doğuşu, Gelişimi: “Neden Bu Kadar Çok Çeşit Örgüt Var?”	724
Popülasyon Ekolojisinin Önceki Örgüt Kuramlarından Farkları.....	728
Popülasyon Ekolojisinde Analiz Düzeyleri	730
Popülasyon Ekolojisini Açıklamada Kullanılan Kuramsal Dayanaklar	732
Yapısal Durağanlık Kuramı.....	733
Yoğunluk Bağımlılığı Kuramı.....	736
Çevresel Kesim Dinamikleri: Kesim Genişliği Kuramı - Kaynak Bölünmesi Kuramı	738
Örgüt Popülasyonlarında Demografik Özellikler: Yaş ve Büyüklük.....	742
Popülasyon Ekolojisi Bağlamında Yönetici Rollerini	745
Popülasyon Ekolojisine Eleştirel Bakış	748
Sonuç	749
Kaynaklar.....	751

26. BÖLÜM

POLİTİKA NİTELİKLERİ KURAMI

Özet	753
Giriş.....	754
Politika Nitelikleri Kuramı	754
Belirginlik Boyutu	755
Gelişim Odağı.....	756
Mesleki Gelişim	756
Bilgi ve İzleme	757
Tutarlılık Boyutu	757
Otorite Boyutu.....	758
Normatif Otorite	758
Bireysel Otorite	759
Kurumsal Otorite	760
Otoriteye Karşı Güç Boyutu.....	760
İstikrar Boyutu.....	761
Öğrenci, Öğretmen ve Yönetici Hareketliliği	761
Politika Ortamının İstikrarı.....	761
Reform Hızı	762
Politika Nitelikleri Kuramının Nitelikleri ve Birbiriyle Etkileşimi	762
Sonuç.....	763
Kaynaklar.....	764
Dizin.....	767

1. BÖLÜM

ÖRGÜT VE YÖNETİCİ KİMLİĞİ (YÖNETİMİN DİLİ: SÖYLENENLERİN VE SÖYLENMEYENLERİN GÜCÜ)

Dr. Öğr. Üyesi Gülenaz SELÇUK - Manisa Celal Bayar Üniversitesi
ORCID No: 0000-00023578-6010

ÖZET

Ortak amacı gerçekleştirmek için bireylerin oluşturduğu bir sistem olarak ifade edilen örgüt kavramının, literatürde farklı değişkenler ile ilişkilendirilerek çalışıldığı görülmektedir. Örgütün belirlenen hedefler doğrultusunda amaçlarını gerçekleştirebilmesi sürecinde ilişki içerisinde olduğu bu kavramlar; “örgütsel adalet, örgütsel bağlılık, örgütsel kimlik, örgütsel imaj, örgütsel iletişim, örgüt kültürü, örgütsel vatandaşlık, örgütsel iklim, yönetim, yönetici vb.” şeklinde sıralanabilir. Bu çalışmada, örgüt ve yönetici kimliği genel başlığında öncelikle; örgüt, örgütsel yapı, örgütsel kimlik, örgütsel imaj, örgütsel iletişim, örgüt kültürü kavramları hakkında açıklamalar yapılmış, ardından örgütün sürdürülebilir olmasında önemli faktörler olan örgüt kültürü ve yönetim ilişkisi ele alınmıştır. Son bölümde ise örgütlerde yönetici kimliği, yönetsel etkinlik ve yönetimin diline ilişkin yaklaşımlar üzerinde durulmuştur. “Farklılıkların bir zenginliği” olan örgütün feraset sahibi yöneticiler tarafından şeffaflık, hesap verebilirlik, sorumluluk ve adil olmak ilkeleri doğrultusunda çalışanlara eşit fırsatlar verme ve kariyer olanaklarında adaletli davranmak şeklindeki bir yönetim anlayışı, hem yönetimin dilinin olumlu olarak algılanmasına hem de inovasyon anlamında örgüte katma değer sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Örgüt, Örgüt Yapısı, Örgütsel Kimlik, Yönetici Kimliği, Yönetimin Dili

GİRİŞ

Sürekli değişimin kaçınılmaz olduğu 21. yüzyılın küreselleşen dünyasında ortak amaçlar doğrultusunda bir araya gelen bireylerin oluşturduğu örgütler de hem hedefleri gerçekleştirmek hem de sürdürülebilir olmak adına değişimden kendilerine düşen payı almak zorundadır. Örgüt, “ortak bir amacı ve işi gerçekleştirmek için bir araya gelmiş kurumların veya kişilerin oluşturduğu birlik.” olarak tanımlanmıştır (Türk Dil Kurumu [TDK], 2021). Sosyal bilimlerin ilgi alanına giren bir kavram olan örgütün, değişik şekillerde tanımı yapılmıştır. Bir örgütün amaçlarını gerçekleştirebilmesi noktasında ilişki içerisinde olduğu çeşitli kavramlar bulunmaktadır. Bunlar; “örgütsel adalet, örgütsel bağlılık, örgütsel kimlik, örgütsel imaj, örgütsel iletişim, örgüt kültürü, örgütsel vatandaşlık, örgütsel iklim, yönetim, yönetici vb.” şeklinde sıralanabilir.

Örgütün her şeyden önce sağlıklı bir örgüt yapısına sahip olması gerekmektedir. Örgüt yapısı; “belirli amaçları gerçekleştirmek için bir araya gelen kişi ve grupları faaliyetlerini koordine eden ve birbiri ile uyumlu hale getiren mekanizmadır” (Koçel, 2001). Örgütün en üst kademesinden en alt kademesine kadar temel ve alt amaçlarını hiyerarşik olarak temsil eden örgütsel yapı, görev ve yetki dağıtımını da içine alan bir sistemdir. Değişimden etkilenen geleneksel örgüt yapıları, bu süreci daha kolay aşmak için güçlü bir örgüt kimliğine ihtiyaç duymuştur. Örgüt üyeleri, diğer örgütlerden farklılaşarak kendilerinin ayırt edici nitelikleri olmasını ve örgütle bütünleşme ihtiyacını örgüt kimliği aracılığıyla gidermek isterler. Örgüt kimliği, bir yandan örgütlerin hedeflenen başarıya ulaşmalarına katkı sağlarken diğer yandan da örgütün imajını şekillendirir (Okay, 2005). Güçlü ve olumlu bir örgüt imajı; çalışanların motivasyonlarını, empati kurmalarını, başarılarını ve örgüte olan bağlılıklarını olumlu yönde etkileyerek, örgütün ekonomik olarak güçlenmesinde ve paydaşlar için değerler oluşturmada önemli rol oynar. Bu nedenle yöneticilerin örgüt imajını olumsuz yönde etkileyebilecek durumlar karşısında gerekli önlemleri almaları gerekmektedir (Köktürk, vd., 2008, s. 99).

Diğer yandan örgütlerde oluşturulan imajın amaçlanan hedeflere ulaşmasında örgütsel iletişim önemli bir araçtır. Örgütsel iletişim, örgütlerde bireylerin etkileşimi ile gerçekleşen bir iletişim sürecini ifade etmektedir. Ayrıca, örgütün sahip olduğu hiyerarşik yapının sistemli ve planlı olarak çalışabilmesi, çatışmaların önlenmesi ve eş güdümün sağlanması için de örgütsel iletişime ihtiyaç duyulmaktadır. Örgütün sürdürülebilir olmasında büyük etkisi olan diğer bir kavram da örgüt kültürüdür. Örgüt kültürü, “bir örgütün içindeki insanların davranışlarına yön veren standartlar, tutumlar, değerler ve inançlar bütünlüğüdür” (Dinçer, 1992). Örgüt kültüründe, iyi bir yönetim anlayışının oluşturulmasında değişimin yönetimi etkilidir. Bunun yanında örgüt kültürü, görünürde belli olmayan zor du-

rumların altında yatan nedenlerin ortaya çıkarılmasına da yardımcı olur (Cameron & Quinn, 2006).

Örgütler başlangıçta “misyon ve vizyon” bağlamında belirli bir amaç doğrultusunda kurulmasına rağmen başarılı olma, amaçlarını gerçekleştirme, kaynaklarını etkili kullanma sürecinde sorunlar yaşamaktadır. Yaşanan bu sorunların kaynağında, “yönetim ya da yönetici/lider” kavramlarının etkili olduğu görülmektedir (Cemaloğlu, 2019). Örgüt kültürünü oluşturan bileşenlerin amaçlar doğrultusunda işe koşulmasında yönetim önemli rol oynamaktadır. Yönetim, “belli bir amaç birliğinin etrafında birbirini tamamlayan faaliyetler ve davranışlar bütünlüğünden oluşan döngüsel bir süreçtir” (Koçel, 2001). Yönetimin başarısında, yönetim biçiminin bilimsel verilere dayalı, yönetilen kişilerin ve örgütün kültürel özelliklerine de uygun olması etkilidir (Şahin, 2010).

Örgütlerde yönetimin uygulayıcısı olan yöneticiler birçok faaliyet ve işlevin yerine getirilmesinden sorumludurlar. Yöneticiler astlarına öncülük ederken aynı zamanda astlarını da yönlendirmektedir (Güney, 2001, s. 285). Yöneticilerin örgüt yapısı içerisinde yönetim görevini yerine getirirken sahip olması gereken beceri, rol ve görevleri de bulunmaktadır. Örgüt yöneticilerinin, özellikle en üst yöneticinin beğendiği değerler ve normlar örgüt içerisinde kolayca yayılırken, önemsemediği değer ya da normlar da örgüte kolay bir şekilde giremez (Başaran, 1992). Ayrıca örgütte, yöneticinin davranışları sonucunda ortaya çıkan ve örgütsel başarıyı elde etmek için araç olarak ifade edilen kavram yönetsel etkinlik kavramıdır. Bunun yanında, örgütlerde bütün yönetim faaliyetlerinin başarıyla yerine getirilmesinde yönetsel etkinliğin yanı sıra yönetimin kullandığı dil de önemli bir yere sahiptir.

Bu bölümde; örgüt ve yönetici kimliği konusu yönetimin kullandığı dil/ yaklaşım tarzı bağlamında ele alınmıştır. Bu amaç doğrultusunda; örgüt, örgütsel yapı, örgütsel kimlik, örgütsel imaj, örgütsel iletişim, örgüt kültürü kavramları hakkında bilgi verilmiştir. Ardından örgüt kültürü ve yönetim ilişkisi ele alınmıştır. Son bölümde ise örgütlerde yönetici kimliği, yönetsel etkinlik ve yönetimin dili ile ilgili açıklamalar yapılmıştır.

ÖRGÜT

Örgüt Kavramı

Örgüt kavramı literatürde çok farklı şekillerde tanımlanmıştır. Koçel (2001), örgütü “iş ve iş”, “iş ile insan” ve “insan ile insan” arasındaki düzen ve düzenlemeler olarak tanımlamıştır. Barnard (1994), “iki veya daha fazla bireyin bilinçli olarak koordine edilmiş etkinliklerinin veya güçlerinin bir sistemi” olarak tanımlarken